

idet jeg nemlig siger: Staten har en Overieendomsret over Fæstejorden, som den ikke har eller ikke har kunnet bruge eller ikke har troet at kunne bruge overfor nogen anden Gjenstand. Staten har stadig, hver Gang det gennem Udoftlingen af Landbosforholdene har vist sig, at nye Bestemmelser vare nødvendige for at opnaae den Hensigt, hvori den hele Fæstelovgivning var givet, indført nye Indskrænkninger med Hensyn til Fæstejorden lige indtil de nyeste Tider, og dersom vi nu ikke faae dette Lovforslag heldigt og lykkeligt igjennem, saa forudsæer jeg, at der vil blive gjort nye Indskrænkninger deri; thi Forholdene ere saaledes, at de ikke kunne vedblive at bestaae ret længe, uden at der skeer nye Indskrænkninger. Staten har saaledes en Overieendomsret, som er mange Penge værd, og det er urimeligt og urigtigt at give den sørgede Værdi, som Fæstegaardene faae derved, at Indskrænkningen tages bort, til Gudsæierne. Jeg skal her anføre en Mands Ord, som idetmindste for Mange have meget Mere at betyde end mine egne Ord. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at for det Første har Forordningen af 19de Marts 1790 sagt i sine Præmisses, at disse Bestemmelser ere givne til Bondestændens Haandhævelse i dens Rettigheder, og det gaar ikke an sige, at man, naar man opgiver selve Ordet „Medeieendomsret“, saa ogsaa derved opgiver det Grundlag, man har staaet paa; den enkelte Fæster eller hans Børn have naturligvis ingen Medeieendomsret, ialfald ikke en juridisk; men Staten har erkjendt, at Bondestanden har Rettigheder, som skulle respecteres. Jeg vil blot bede den høitærede Formand om Tilfaldelse til at oplæse et ganske lille Stykke, som Bang skrev i den Plan, han lod forelægge Landbocommissionen til Fæstevæsenets Afsløsning. Han skrev der: „Dersom man derimod uden Videre vilde hævde den Fæstegaardene paahvilende Fæstevang og altsaa lade Gierens Ret til at bortsele Gaarden eller sælge den, som belagt med Fæstebaandet, gaar over til frit at raade over dens Brug ved saavel at drive den eller bortsele den, som at sælge den som fri Eendom, saa vilde det være en skrigende

Uretfærdighed mod Fæstebondestanden som en Heelhed.“ „En skrigende Uretfærdighed mod Bondestanden som en Heelhed;“ det er Bangs Lære og Lærdom. Han siger senere: „Bondestanden vilde derved paa een gang tabe den hele Fordeel, som Fæstebaandet nu gennem Aarhundreder har bragt den, og som Lovgiveren udtryffeligen har erkjendt som denne Stands Ret i Forordningen af 19de Marts 1790, medens Gudsæierne vandt en ligesaa stor Fordeel, en Capitalværdi af ikke saa Millioner Rigsbankdaler, som de ikke havde mindste Føie til at gjøre Regning paa, da de erhvervede deres Gudsæier.“ Dernæst siger Bang: „Naar altsaa statsøconomiske og politiske Grunde fordrer, at Fæstebaandet fjernes, saa kan det et ssee retfærdigen paa anden Maade, end at den sørgede Værdi, som bindes ved Fæstegaardens Fritagelse for Fæstebaandet, tillægges Fæsteren eller hans Efterladte, medens Fæstegaardens Gier beholder den Værdi, som Gaarden i sin nuværende lovbestemte Retstilstand har.“ Det er klare og rene Ord; Andet er det ikke, jeg paastaar. Jeg har der en Autoritet for mig; men forøvrigt kunde jeg ogsaa nævne en anden, nemlig S. C. Larsen, hvem vi Alle maae erkjende som en competent Autoritet i juridiske Spørgsmaal; hans Betragtning er ganske den samme som Bangs. Jeg vil derfor bede ærede Medlemmer om ikke at opstille, at vi have opgivet den gamle Paaastand om Fæsternes Medeieendomsret; det have vi ikke kunnet; vi have kun udtrykt den paa en saadan Maade, at den ikke kan være Gjenstand for Misdyndning. Jeg vilde ønske, at vi ikke oftere under denne Sags Behandling kom tilbage til disse Spørgsmaal. — Dernæst har jeg blot nogle saa Ord i Almindelighed at udtale til det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther). Ogsaa han, mener jeg, har taget denne Sag paa en mindre heldig Maade ved sine Udtalelser i Mødet igaar. Det ærede Medlem seer, saavidt jeg kan opfatte hans Stilling, kun paa, hvad der kan være det meest Fordeeltige for Fæstebondestanden (Winther: Nei!) uden at lægge Mærke til, at der ogsaa skal sees hen til den anden Side. Det ærede Medlem sagde gjen-